

CARLA BOOS

Alleen in Nederland

*Openhartige verhalen van
de nieuwe vrijgezellen*

UITGEVERIJ BALANS

Copyright © 2025, Carla Boos/Uitgeverij Balans, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

Omslag Jan de Boer
Omslagbeeld Getty Images
Boekverzorging Aard Bakker
Druk Wilco

ISBN 978 94 638 2405 7

NUR 740

www.uitgeverijbalans.nl

📷 [instagram.com/uitgeverijbalans](https://www.instagram.com/uitgeverijbalans)

🌐 [linkedin.com/company/uitgeverij-balans](https://www.linkedin.com/company/uitgeverij-balans)

✉ uitgeverijbalans.nl/nieuwsbrief

INHOUD

	Verantwoording	9
1	Wie wat waar	11
2	Tussen willen en kunnen	16
3	Tussen economie en romantiek	37
4	Tussen sprookje en werkelijkheid	78
5	Tussen vriendschap en seks	115
6	Wat te doen?	164
	Literatuur	205

‘Niet de dorst naar kennis, maar de vraag naar zin
stuurt de denkactiviteit.’

– HANNAH ARENDT

VERANTWOORDING

Drie kinderen en een man vulden het huis waarin ik woonde. Een drukke baan, een drukke echtgenoot, drie drukke kinderen. Een druk huishouden. Mijn tijd was gevuld. Mijn geest was gevuld. Mijn lijf was vervuld van toewijding aan dat samen-leven. Altijd leven in de brouwerij. Altijd appeltaart. Altijd gedoe. Altijd zorg. Altijd haast. Altijd schuldgevoel. Altijd weer werken, koken, wassen, boodschappen doen, eten koken. Het huis spatte soms uiteen van de muziek, de ruzies, het plezier. Een komen en gaan van kinderen, vrienden, mensen. Boos, blij, verveeld, verliefd, verdrietig, opstandig – het huis vibreerde mee met al die emoties van die vijf mensen in dat huis.

Nooit enige twijfel over de zin van mijn bestaan. De zin van mijn bestaan lag in dat volle, drukke huis en dat volle, drukke werkleven.

En toen deed de oudste eindexamen, en vertrok. Twee jaar later deden de twee jongsten examen, en vertrokken ook, naar het buitenland en de studentenstad. Zo gaat dat, dat wist ik. Ten slotte vertrok de man, de vader van die kinderen, achter een nieuwe liefde aan. Zo ging dat en dat wist ik níét.

Opeens alleen mijzelf om voor te zorgen, boodschappen voor te doen, voor te koken en te wassen. Opeens alleen mijn eigen vreugdes, verdrieten, boosheden die het huis alsmaar niet aan het vibreren kregen. Het was stil en het bleef stil. Als ik 's avonds na mijn werk thuiskwam, hing de lucht er onbewogen, lagen de kranten onaangeroerd, prijkte het schamele afwasje nog op het aanrecht. Geen nieuws. Geen verassing. Geen ander mens. Geen frisse lucht. Niemand. Niets. Alleen. Altijd alleen maar ik. Ik en mijzelf.

Met volle kracht en recht in mijn gezicht: Wat is de zin van mijn bestaan? Wat doe ik hier? Waartoe ben ik op aarde? Maar vooral: Hoe moet dat, alleen leven?

WIE WAT WAAR

‘Ik fietste uit het zwembad achter drie vriendinnen aan en dacht: hoe kan dit toch? We zijn alle vier alleen. Vier mooie, slimme, jonge vrouwen. Vier vrijgezellen. Hoe kan dit? Treurig! Maar ook gek!’ vertelt een jonge vrouw. En een oudere man zegt peinzend: ‘Ik leef alleen en dat is het dan. Ik heb een bewuste, cerebrale keuze gemaakt: ik hou op met zoeken en ik leef als vrijgezel.’ Uitspraken van twee eenlingen die deel uitmaken van het groeiende aantal mensen dat alleen leeft. Ik ging met hen en andere eenlingen in gesprek om te achterhalen waarom en hoe steeds meer mensen dat doen.

Het percentage eenpersoonshuishoudens bleef in voorgaande eeuwen stabiel – zo’n 10 procent van de vol-

wassenen – maar in de twintigste eeuw en vooral sinds de jaren zestig van die eeuw, neemt het aantal alleenlevers sterk toe. In 1946 leefden in Nederland van de ruim zes miljoen inwoners 400.000 volwassenen alleen. In 1971 685.000. En nu, in het derde decennium van de eenentwintigste eeuw, gaat het om ruim 3,3 miljoen van de twaalf miljoen ‘huwbare’ volwassenen. Dat is een kwart van de volwassenen en volgens een prognose van het Centraal Bureau van de Statistiek (2021) zal dat aantal doorstijgen tot 3,8 miljoen in 2045, en tot 4,2 miljoen in 2070. ‘De toekomstige groei komt grotendeels voor rekening van het aantal alleenstaanden van 65 jaar of ouder. Maar ook het aantal alleen levende 25- tot 40-jarigen groeit sterk,’ zegt datzelfde CBS. Tegelijkertijd willen negen van de tien alleenstaande twintigers samenwonen, blijkt verder uit de cijfers van 2016. Acht op de tien dertigers willen dat ook en net zo veel veertigers willen een vaste partner en daar eventueel mee samenwonen.

Van de drie miljoen alleenwonende mensen heeft één op de vijf trouwens een *living apart together* (lat)-relatie. Het gaat dan vaak om mensen tussen de 20 en de 35 die erover denken om ooit met hun ‘lat’ te gaan samenwonen dan wel te trouwen. Of het zijn senior ‘latters’, vijftigplussers die er niet over denken om (opnieuw) te gaan samenwonen en tevreden zijn met een relatie op afstand.

Niet alleen in Nederland is de alleenleefontwikkeling gaande. In heel Europa en ook in de Verenigde Staten voltrekt deze ontwikkeling zich: 46 procent van alle achttienplus-Amerikanen leeft single, volgens het grote bevolkingsonderzoek van 2021. In Duitsland leeft de helft van de achttienplussers alleen. Ook in Amsterdam is het 50 procent. In Stockholm 60 procent. ‘De bevolkingsgroep die wereldwijd het hardst groeit zijn de singles,’ zegt de Israëlische socioloog Elyakim Kislev. Zijn onderzoek toont aan dat zelfs in landen als Iran en de Verenigde Arabische Emiraten minder mensen trouwen en meer mensen scheiden.

Er is, kortom, een wereldwijde demografische verschuiving aan de gang. Volgens oud-directeur van het CBS Jan Latten woont in 2050 achter de helft van alle Nederlandse voordeuren een vrijgezel.

Alleen leven – we doen het op steeds grotere schaal. Hoe komt dat? Hoe vergaat het ons? Maakt het ons gelukkiger dan het leven samen met iemand? En kán de mens alleen leven? Hoe dan?

Dat zijn de vragen die ik in interviews en gesprekken aan allerlei mensen heb gesteld: man en vrouw. Oud en jong. Uit Groningen tot Deventer en alles daaromheen. Hoog- en laagopgeleid. Arm en rijk. Hetero en gay. Allemaal – op verzoek – geanonimiseerd.

Daarnaast stuurde ik vragenlijsten rond. Maar het viel me tegen wat je daarmee te weten komt. Ze lever-

den keurige, vast en zeker waarheidsgetrouwe, maar bloedeloze informatie op. Ik kwam weinig te weten over de motieven, emoties, moeilijkheden en vreugdes van het alleenstaande leven. En op vragen over seks waren de schriftelijke antwoorden wel héél summier. Inmiddels heeft de wetenschap een nieuw terrein van onderzoek ontdekt, de *Global Single Studies*. In Boston (vs) zit een groep mensen die zich ermee bezighoudt en wetenschappelijke conferenties organiseert.

Als je wilt weten wat mensen bezighoudt, wat ze wensen, hoe ze hun leven ervaren en wát ze ondernemen om er een mooi leven van te maken, dan moet je lang blijven zitten, het écht willen weten en véél vragen stellen. En soms krijg je dan zomaar een verrassing in de schoot geworpen. Het gaat tenslotte over de intimiteit van iemands leven – over tevredenheid, geluk, verdriet, liefde, eenzaamheid, zin.

De mensen die hier aan het woord komen hebben geen relatie, geen inwonende kinderen of oude moeders, vaders, vriendinnen, zussen, broers of wie ook in huis. Zij hebben ook geen relatie op afstand, maar wonen ‘altijd al’ of ‘met tussenpozen’ of ‘sinds de dood van’ of ‘sinds de scheiding’ alleen. Een enkeling heeft zo nu en dan een scharrel.

De verhalen die ze me in uitgebreide gesprekken vertellen, heb ik naast de statistieken van het CBS en andere instituten gelegd. Met behulp van het werk van

sociale wetenschappers plaats ik hun ervaringen in de tijd en in de maatschappij. Volgens hun cijfers zijn we op weg naar een samenleving waarin niet langer het echtpaar maar de eenling de norm is.